

Lausunto

01.06.2020

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Maija Miettinen

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

-

Onko vastaaja

joku muu

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

-

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

-

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

-

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

-

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotuksenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

-

Ehdotuksenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

-

Ehdotuksenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

-

Ehdotuksenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

-

Ehdotuksenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

-

Ehdotuksenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

-

Ehdotuksenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

-

Ehdotuksenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

-

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

-

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Esityksessä olisi hyvä vielä selkiyttää mobiilisovelluksen tavoite ja sen tuomat hyödyt ja haitat eri osapuolille. Sovelluksen kehittämiseen käytettäviä resursseja on esimerkiksi punnittava suhteessa siihen, että toistaiseksi näyttöä mobiilisovelluksen hyödyistä tartuntatautiin liittyvän epidemian hallinnassa on niukasti. Esityksessä käsitellään tiettyjen väestöryhmien ja ylipäätään kaikkien oikeutta ottaa mobiilisovellus käyttöön. On tärkeää ymmärtää, että mobiilisovelluksen avulla ei voi vaikuttaa omaan sairastumisriskiin tai koronaviruksen aiheuttaman vakavan taudin riskiin. Kyse on ihmisen oikeudesta olla mukana hallitsemissa epidemiaa ja oikeudesta suojata muita tartunnalta

mobiilisovelluksen tuottamien tietojen avulla. Sovelluksen merkitys yksilötasolla muuttuu täysin, mikäli esimerkiksi riittävän aikaisin aloitetulla lääkityksellä pystyttäisiin lieventämään taudinkuvaa.

Esityksessä ei anneta tarkkoja tietoja siitä, kuinka laajalla säteellä Bluetooth-yhteys kerää tietoja lähikontakteista. Oletettavaa kuitenkin on, että niin sanottuja vääriä hälytyksiä tulee merkittävä määrä (esimerkiksi siten, että säde on taudin tarttumista ajatellen kohtuuttoman suuri tai että lähikontakteiksi tulkittujen välissä onkin seinä tms.). Tulee huolellisesti arvioida, onko ajankäytöllisesti ja epidemian hallinnan kannalta mielekästä sisällyttää mobiilisovelluksen keräämiä lähikontaktitietoja niin sanottujen jäljittäjien työkenttään. Mobiilisovellus voitaisiin sen sijaan nähdä jäljittäjien työtä täydentävänä erillisenä keinona hallita epidemiaa, joka voi auttaa myös sairastuneelle tuntemattomien todellisten lähikontaktien tavoittamisessa. Sovellukselta varoituksen saaneiden omaehtoiset kontaktien vähentämiseen liittyvät toimenpiteet auttaisivat tällöin osaltaan epidemian hallitsemisessa. Tämä edellyttää sitä, että kaikki varoituksen saaneet saavat automaattisesti kattavan ohjeistuksen siitä riippumatta, antavatko he tietoja omasta altistumisestaan terveydenhuoltojärjestelmälle.

Huomioiden, että mobiilisovellus tulee antamaan merkittävän määrän niin sanottuja vääriä hälytyksiä, karanteenipäätöksen antaminen pelkän mobiilisovelluksen kautta saadun varoituksen perusteella ei liene tarkoituksenmukaista. Sen sijaan varoituksen saaneille olisi hyvä antaa automaattisesti ohjeistus omaehtoisesta kontaktien vähentämisestä yhdessä niiden tietojen kanssa, jotka liittyvät koronaviruksen testaukseen, sen aiheuttaman taudin oireisiin ja hoitoon hakeutumiseen. On huomattava, että kaikilla ei ole mahdollisuutta älylaitteiden käyttöön erilaisten rajoitteiden tai taloudellisten syiden vuoksi.

Miettinen Maija
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE